

Η φωνή της ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»

Πωγωνίου

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ • ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2025 • ΑΡ. ΦΥΛ. 131 • ΕΛΛΗΣ 5 - ΠΕΙΡΑΙΑΣ 185 46 • ΤΗΛ.: 6937141554

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΙΤΤΑΣ

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος πραγματοποιήθηκε ο χορός και η κοπή της Πίτας της Αδελφότητάς μας στις 9 Μαρτίου του 2025 στην αίθουσα δεξιώσεων «Σάλα Παράδει-

ΑΝ. ΜΠΕΧΛΗΣ ΧΑΡ. ΜΠΟΥΡΑΣ ΑΓΓ. ΔΑΣΚΑΛΟΥ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΑ ΝΤΟΝΑ ΑΘ. ΔΟΝΑΣ για τα δώρα που προσφέρουν επί σειρά ετών αλλά και όσους εκτός Καστάνιανης συνδράμουν.

σος». Όσοι παρευρεθήκαμε, διασκεδάσαμε με την ορχήστρα του Αποστόλη Μπίλη και ανανεώσαμε το ετήσιο χειμερινό ραντεβού στην Αθήνα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τα ζαχαροπλαστικά SERANO και ΤΣΑΒΑΚΟΣ για την αγάπη που δείχνουν προς το χωριό μας και την Αδελφότητα προσφέροντας επί σειρά ετών τις Βασιλόπιτες και ό,τι άλλο τους ζητηθεί.

Επίσης να ευχαριστήσουμε τους συγχωριανούς Π.ΚΑΡΑΝΑΤΣΗΣ

Τέλος να αναφέρουμε ότι η φετινή τυχερή της Βασιλόπιτας ήταν η φίλη της Καστάνιανης ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΜΠΑΡΟΥΝΗ.

Η Αδελφότητα της Καστάνιανης ευχαριστεί όλους όσοι μας τίμησαν με την παρουσία τους.

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ Αφοι ΜΠΟΤΣΙΟΥ

ΕΞΕΝΙΑΣ 34 - ΙΛΙΣΙΑ
ΤΗΛ.: 77 75 703

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ «ΤΣΑΒΑΚΟΣ»

ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ 23, ΒΡΙΑΝΣΙΑ
ΤΗΛ. 210 60 16 458

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Το 3ήμερο του Αγ. Πνεύματος

Η Αδελφότητα Καστάνιανης διοργανώνει εκδρομή στο χωριό μας 6 έως 9 Ιουνίου με την ευκαιρία της γιορτής του Αγ. Πνεύματος.

Το πούλμαν θ' αναχωρήσει την Παρασκευή 6 Ιουνίου 2023 από το Κοιμητήριο του Αγίου Βασιλείου στο Περιστέρι στις 23.00' και από τον Κορυδαλλό στη οδό Ταξιαρχών στις 23.00'. Θα επιστρέψουμε την Δευτέρα 9 Ιουνίου 2025.

Η τιμή του εισιτηρίου ανέρχεται στα 50 ευρώ (παιδιά έως 12 ετών 20 ευρώ).

Για κρατήσεις εισιτηρίων παρακαλούμε ενημερώστε τα μέλη της Αδελφότητας έως τις 28/5 στα τηλέφωνα: 6975592476 Βαγγέλης Οικονόμου και 6944029751 Κυριάκος Στούκας.

Το βράδυ της Κυριακής 8 Ιουνίου θα γίνει παραδοσιακό πανηγύρι στην πλατεία του χωριού με φαγητό, ποτό και την ορχήστρα του Αποστόλη Μπίλη.

Όσοι πιστοί προσέλθετε.

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας

ΚΡΑΥΓΗ ΑΓΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΗΜΟ ΠΩΓΩΝΙ

Τα νέα για τα όμορφα χωριά του Πωγωνίου δεν είναι πλέον ενθαρρυντικά. Δυστυχώς ο τόπος μας ερημώνει. Το Κράτος το έχει απογυμνώσει από τις Δημόσιες υπηρεσίες και είναι πλέον κίνδυνος αυτή η θλιβερή στέπα να καταπιεί τον όμορφο τόπο μας.

Τελευταία η ηεγάμενη αναδιάρθρωση των Ενόπλων Δυνάμεων, όπως την εξήγησε ο Ηπειρωτικός καταγωγής Υπουργός κ. Δένδιας θα μας δώσει και την χαρακτηριστική βοήθ. Ταχυδρομεία, Αστυνομικά Τμήματα, Ειρηνοδικείο, Εφορίες, Κτηνιατρείο, Δασαρχείο, Αγροτική Τράπεζα, Κοινότητες με τις διάφορες συμπύξεις σε Δήμους, σε ακριτικές Κοινότητες και τώρα τα τρία τάγματα του Ελληνικού Στρατού είναι υπ' ατμόν.

Τελευταία ανησυχούμε και για την ιστορική και άθλοτε κρα- ταία Αρχιεπισκοπή Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσας με την πρόσφατη ασθένεια του

Μητροπολίτη μας, караδοκούν να την καταργήσουν.

Όλα τελικά θα τα καταπιούμε;

Όλοι οι Πωγωνίσιοι πρέπει να αντιδράσουμε. Η κεντρική εξουσία ας αρθεί στο ύψος της. Η μεθόριος είναι ευαίσθητη, η χώρα μας θέλει και πρέπει στρατηγικά να έχει ένα βάθος ασφαλείας για πολλούς και ευνόητους λόγους.

Η πληθυσμιακή αλλοίωση εγγυμονεί κινδύνους δεν πρέπει να γίνουμε ούτε θράκη ούτε Κοσσυφοπέδιο σε μικρογραφία. Ας ξαναζωντανεύσουν τα ειδικά προνόμια για τις παραμεθόριες περιοχές. Δεν είμαστε Αττική για να έχουμε την ίδια Εφορία, τις ίδιες τιμές στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ, την υπερβολική τιμή στα καύσιμα και τις ίδιες πολεοδομικές διατάξεις.

Οι καιροί ου μενεοί ή όπως λένε οι εναπομείναντες κτηνο- τρόφοι μας «γλήγορα βλάχο την ταεί».

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ

Με την ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ αριθ. 4/2012/12 που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1346Β/25-04- 2012, καθορίζονται τα σχετικά μέτρα πυροπροστασίας.

Οι ιδιοκτήτες, νομείς και επικαρπωτές των οικοπεδικών και λοιπών ακάλυπτων χώρων, που βρίσκονται εντός πόλεων, κωμοπόλεων και οικισμών και σε απόσταση μέχρι 100 μέτρων από τα όριά τους, ΥΠΟΧΡΕΟΥΝΤΑΙ στην αποψίλωση αυτών από τα ξερά χόρτα και την απομάκρυνσή τους. Την απομάκρυνση τυχόν άλλων εγκατελελειμμένων καυστών ή εκρήξιμων υλικών ή αντικειμένων που βρίσκονται μέσα σε αυτούς, προς αποτροπή του κινδύνου πρόκλησης πυρκαγιάς ή ταχείας επέκτασής της. Καθώς και στη λήψη κάθε άλλου κατά περίπτωση μέτρου που αποβλέπει στην αποφυγή αιτίων και τη μείωση του κινδύνου από πυρκαγιά.

Επίσης στους ίδιους χώρους, απαγορεύεται το άναμμα φωτιάς, η απόρριψη αναμμένων τσιγάρων - σπύρτων και άλλων υλών, από 1ης Μαΐου μέχρι 31ης Οκτωβρίου κάθε έτους. Οι παραβάτες διώκονται και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 433 Ποινικού Κώδικα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΖΟΥΤΗΣ του Δημητρίου και η σύζυγός του ΣΤΑΥΡΙΝΑ ΠΟΥΛΟΥ απέκτησαν στις 18 Φεβρουαρίου 2025 κοριτσάκι Η Αδελφότητα εύχεται στους γονείς να την καμαρώσουν και να υψώσουν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Στις 21 Ιανουαρίου 2025 απεβίωσε ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΝΑΤΣΗΣ σε ηλικία 89 ετών. Η Ειξόδιος ακολουθία και η ταφή του έγιναν στο Κοιμητήριο Μελισίων.

• Στις 9 Απριλίου 2025 απεβίωσε ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΙΛΛΗΣ σε ηλικία 90 ετών. Η Ειξόδιος Ακολουθία εψάλη στις 14 Απριλίου 2025 στον Ι.Ν. Αγ. Τριάδος στην Καστανιανή και η ταφή του έγινε στο Νεκροταφείο του Αγ. Δημήτρη.

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια και στους συγγενείς να ζητήσουν να τους θυμούνται.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

– Στις 16 Φεβρουαρίου 2025 στον Ι.Ν. Ταξιαρχών στον Κορυδαλλό έγινε το 40ήμερο Μνημόσυνο του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΤΣΕΜΠΕΡΗ.

– Στις 22 Φεβρουαρίου 2025 στον Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου στο Ν. Φάληρο έγινε το 40ήμερο Μνημόσυνο της ΟΛΓΑΣ ΚΥΡΙΤΣΗ ΜΠΕΛΕΚΟΥ.

– Στις 23 Μαρτίου 2025 έγινε το ετήσιο Μνημόσυνο του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΠΥΡΩΝΗ στον Ι.Ν. Αγ. Παρασκευής στην Αγ. Παρασκευή Αττικής.

ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

➤ Η ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΧΗ στη μνήμη του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΤΣΕΜΠΕΡΗ προσέφερε το ποσό των 100 ευρώ υπέρ των σκοπών της Αδελφότητας.

➤ Η ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΧΗ στην μνήμη των Γονιών της ΓΡΗΓΟΡΗ και ΑΓΑΘΗΣ ΤΣΕΜΠΕΡΗ προσέφερε το ποσό των 50 ευρώ υπέρ των σκοπών της Αδελφότητας.

➤ Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΙΩΝΗ στη μνήμη του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΤΣΕΜΠΕΡΗ προσέφερε το ποσό των 50 ευρώ υπέρ των σκοπών της Αδελφότητας.

➤ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΟΥΤΗΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ στη μνήμη των γονέων του ΓΕΩΡΓΙΟΥ και ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΖΟΥΤΗ και των αδερφών του ΣΠΥΡΟΥ και ΧΡΗΣΤΟΥ προσέφερε το ποσό των 50 ευρώ υπέρ των σκοπών της Αδελφότητας.

➤ Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΟΥΛΑΡΗ και ο αδερφός της ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΣΟΥΛΑΡΗΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ προσέφεραν χρηματικό ποσό στη μνήμη της εξαδέλφης τους ΜΑΡΙΑΣ ΣΤΟΥΚΑ ΔΡΙΖΗ από τον Καναδά όπου ζούσε με την οικογένειά της και ήρθε στην πατρίδα και κατά την επιθυμία της αναπαύεται στα ευλογημένα χώματα του χωριού μας.

➤ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΣΟΥΛΑΡΗΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ προσέφερε χρηματικό ποσό στη μνήμη του εξαδέλφου του ΧΡΗΣΤΟΥ Γ. ΤΣΑΒΙΔΗ υπέρ των σκοπών της Αδελφότητας.

➤ Ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΟΓΚΑΣ προσέφερε το ποσό των 30 ευρώ υπέρ των σκοπών της Αδελφότητας.

➤ Ανώνυμος φίλος της Καστανιανής προσέφερε το ποσό των 100 ευρώ για την ενίσχυση της έκδοσης της εφημερίδας μας.

ΠΑΛΙΕΣ ΠΩΓΩΝΙΣΣΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Από την συλλογή διηγημάτων μου με τίτλο "Βίος Πωγωνίσιος, μνήμες"

Με το κεφάλι σκυφτό στο χαμηλό σκαμνάκι της δίπλα στο μπουχάρι και τα χέρια πλεγμένα ένα ροζιασμένο κουβάρι, συλλογίζεται μακάρι... Το μόνο που μπορεί να κάνει πια.

Να κοιτάζει πίσω απ' το πλεκτό κουρτινάκι στο κουφωτό παραθύρι την αυλή, να αφουγκράζεται τους θορύβους και να συλλογίζεται δίπλα στη θαλαπωρή του τζακιού.

Πάει καιρός που δεν καλοβλέπει πια. Ούτε και καλοακούει. Γι' αυτό, οι χωριανοί που περνούν, την φωνάζουν δυνατά την καλημέρα τους. "Βασίλω! Ω! Βασίλω! Καλημέρααα!"

Με τα πολλά γουριατά, σιμώνει στο παραθύρι η Βασίλω, τραβάει το κουρτινάκι για να ιδεί ποιός σκουίζει κι απαντάει ανόρεχτα την καλημέρα της.

"Α! Εσύ είσαι μο Θανάσω; Τι σκουίζεις έτσι; Θαρρείς πως δεν κούγω;" Κι έπειτα πιο μαλακά, μη και την κακολογήσει η Θανάσω και όλο το το χωριό: "Καλημέρα! Τι φκιάνει; Πώς ξημερώσαταν απόψε;"

Με όλους τους χωριανούς φίλη κι οχτρός αντάμα η Βασίλω. Δεν δίνει πολλά θάρρητα! Γι' αυτό και στο χωριό την είχαν οι μισοί μελίρρητη κι οι άλλοι μισοί στριμάδι.

Σαν υπονοβάτης τριγυρούσε πια στο μικρό σπιτάκι των δυο δωματίων της.

Ύπνος δεν της κόλλαγε, έτσι ολομόναχη που κατήντησε. Πώς να γεμίσει τη μέρα και τη νύχτα της που υποαπασχολείτο, έτσι, για να νιώσει πως υπάρχει ακόμη... Εκείνη! Που ήταν κυρά κι αρχόντισσα στο σπιτικό της το δίπατο, με τον γέρο της, τα παιδιά της, τα ζωντανά της και τα μπουσάνια της, να έχει υποβιβαστεί έτσι τώρα μετά το θάνατο του αντρούς της.

Κάποτε, ήταν υποβλητική παρουσία κι αυτή κι ο άντρας της στο χωριό. Τώρα, της σκούζουν σαν ζουλάπι νομίζοντας πως είν' κουφή! Αμ δε! Όλα τ' άκουγε κι όλα τα μυριζόταν η Βασίλω! Έκανε πως δε νογιάει! Για να πιάνει στον αέρα περισσότερα απ' όσα φανταζόταν κανείς! Τον κώνωπα διύλιζε το μάτι και τ' αυτί της! Δεν χρειαζόταν υποβολείς ούτε και δεκανίκια! Και κυρίως, δεν χρειαζόταν την Αθήνα! Ούτε να γίνει βάρρος στα παιδιά και τις θυγατέρες της! Θεό την έκαναν να την πάρουν στα σπίτια τους στην Αθήνα μετά το "φευγιά" του κύρη της! Πουθενά αυτή! "Προτιμώ να πεθάνω στο σιάδι δω μονάχη μου, παρά να έρθω στα κλουβιά σας! Έμένα, εδώ είναι ο τόπος μου! Ο τόπος του αντρού μου! Από τα δεκατέσσερά μου ζω εδώ, που ήρθα ναυφούλα! Εδώ είναι το χωριό μου! Μη σκιάζεστε και δεν θα

αργήσω να φύγω, να πάω να βρω τον κύρη μου κάτω στον Άη Δημήτρη! Λίγα τα ψωμιά μου ακόμα..."

Της ΕΛΕΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡ. ΚΥΡΑΗ - ΡΟΥΣΣΟΥ

Κι όμως, πολλά ήταν τα ψωμιά της Βασίλωσ ακόμη...στα εκατό έφτασε κούτσα κούτσα με τα χρόνια!

Μόνη της, με πολύ λίγες ασχολίες πια, δυο κατοίκες για το γάλα της, ένα μικρό μπουσάνι δίπλα στη λιάσα του σπιτιού και με τη χαρά του ερχομού των παιδιών και εγγονιών της μια φορά το χρόνο που καλοκαίριαζε, τα πόρεψε τα χρόνια της.

Είχε μια περηφάνεια! Από κείνην που απόμεινε από την παλιά της δόξα... Έτσι, υποδεέστερους τους τηρούσε όλους. Δεν ήθελε πολλά πολλά! Μπροστά τους μέλι, πίσω τους ξινιζόταν! Κι όταν πια υποδεχόταν ξανά τα σπλάχνα της, ξαναφούντωναν οι παλιές της δόξες! Και να οι πίτες και να τα αρνιά στη γάστρα και να ο κοφτός κι ο τραχανάς, και το κυδώνι το γλυκό να τους γλυκάνει! Αυτά ήταν τα δώρα της για τους νεοφερμένους!

Όσο για τα δικά τους από τη μεγάλη πολιτεία... τι να τα κάνει αυτά; Ίσα με δέκα ζευγάρια παντόφλες και μπασουμάκια είχε φυλαγμένα στην ντουλάπα της, και ποδιές ετοιματζιδικές του εμπορίου και ρόμπες μπαμπακερές, κάτι τοίτια, να τα λυπάσαι που τα βλέπεις. Εκείνη, δεν ξαναφόρεσε ποτέ της πια άλλο ρούχο εξόν το μαύρο του πένθους της.

Υπόδουλες του πένθους τους ισόβια οι χήρες στο Πωγωνί! Ήταν υπόθεση τιμής! Έτσι έμαθαν, έτσι έπρατταν όσο ζούσαν! Δεν αποκρίνονταν! Έτσι ένιωθαν! Κι ας είχαν παντρευτεί με το ζόρι, κοπελούδες ακόμη, μ' έναν άντρα που ούτε ήξεραν ούτε είχαν ματαΐσει! Τα προξενιά τα δούλευαν οι πατεράδες πάντοτες! Αυτές, μοναχά υπέκυπταν από σεβασμό και δέος! Ότι τους υπολείπονταν σε έρωτες, το συμπλήρωνε η ζωή! Φτωχά τα χωριά! Έπρεπε να ζήσουν και τα θηλυκά του! Και ποια καλύτερη ζωή θα έβρισκαν εξόν αυτήν κάτω από ένα στεφάνι;

Υπέμεναν τα πάνδεινα! Αλλά αυτό, ήταν ζωή! Υπομονή, ταπεινότητα και υποταγή όφειλαν οι γυναίκες στο Πωγωνί! Στον κύρη της οικογένειάς τους κι έπειτα στον κύρη του δικού τους σπιτικού! Και στον πεθερό και στην πεθερά, που κατοικούσαν όλοι αντάμα!

Ούτε η ίδια η μάνα τους δεν τις υποστήριζε σε κάτι το αντίθετο! Τα ίδια υπέστη κι υφίστατο κι εκείνη άλλωστε! Δεν υπήρχε άλλη ζωή και ούτε την υποψιάζονταν!

Κούτσα κούτσα, σύρθηκε ως το μαγερείο της να κοιτάξει το κυδωνογλυκό.

Περίμενε τη δεχατέρα της δεχατέρας της αύριγιο από τα Γιάννινα! Η μόνη απ' όλα τα γκόνια της που αγάπησε τόσο

πολύ τον τόπο τους, ώστε να έρθει απ' την Αθήνα να σπουδάσει εκεί, κοντά του! Έτσι, συχνά πυκνά, πήγαινε και μια

βόλτα στο χωριό να ιδεί τη βιά της αν ζει και πως τα παλεύει μοναχή της.

Έβαλε σε βάζα το κυδώνι με το που κρύωσε και τα έκλεισε με καρώ πολύχρωμα πανάκια και μια κορδέλα ροζ γύρω τους, φυλαγμένη, από κάποιο κουτί με Γιαννιώτικα γλυκά που της είχε φέρει κάποτε η ίδια η εγγόνα.

Πάνε πια τα δυναμάρια της. Δεν έχει πολλές αντοχές. Ούτε που μπορεί να θυμηθεί τα χρόνια, που μοσχοθρεμμένη κοπέλα, διάβαινε όρη και βουνά και λαγκαδιές και ποταμούς, με την σαρμανίτσα στην πλάτη, με δεμένα στην μπροστέλα της τα καλούδια για τα άλλα δυο παιδιά της που την ακολουθούσαν στη βοσκή των ζωντανών και με το τρίτο το μικρότερο στη ρά-

χη στο γαϊδουράκι τους τον Ψαρή να λαγοκοιμάται από τη ζέστα ή το κρύγιο, κατσουλωμένο με τη φλοκάτη, κι έπειτα στο γυρισμό στην αγκαλιά της, μιας κι ο Ψαρήσ άλλαζε φορτίο και ζαλωνόταν το κλαρί για το τζάκι ή τις βαρέλες με το νερό.

Πού είναι εκείνες οι αντοχές της και πού τις έβρισκε μπορεί και θιαμαίνεται!

Στα βουνά και στον αγέρα τον Πωγωνίσιο, το μυαλό είναι ατίθασο, η δύναμη περίσσια και η ψυχή ασυμάζευτη! Δεν παίρνει χαλινό! Δεν την ορίζεις!

Ζουλάπι ημιάγριο ο άνθρωπος! Δροσάτος! Μοσχοαγερισμένος! Δεύτερος!

Με τα χρόνια όμως, σε δένει η ζωή στο στημόνι της, σε παίρνουν οβάρια τα βάρη της οικογένειας και τα δεινά των πολέμων της, αληθινών και μη, και δένεσαι μοναχός, στα κατάρτια της ψυχής σου, σειρήνες των γηρατειών και του τέλους σου να αφουγκράζεσαι...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2						■					
3				■				■			
4					■					■	
5			■				■				
6		■				■					■
7				■					■		
8					■						
9								■			
10						■					

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Ο πλανήτης Αφροδίτη, ο Έσπερος - 2. Ζεσταίνει... χέρι - Δεν παρέχουν ανέσεις αυτά - 3. Ένας... Λουδοβίκος - Κύριος... επιστολών - ... μπακ: επάνοδος - 4. Χρονικός σύνδεσμος - Άραγε - 5. Δύο έχει... η Σάσα - Τροπικό... της κουζίνας - Αυτοί οι ίδιοι (ιδίωμ.) - 6. Περισσότερο - Μαρκ...: Αμερικανός συνθέτης - 7. Μνημική ζηλιάρη θεά - Χρώμα κίτρινωπό (Ξεν.) - Μια βυζαντινή νότα - 8. Νησίδα των Κυκλάδων, γνωστή και ως Λανάδο - Τρώγεται... Ξεφλούδισμένος - 9. Ξένοιαστο - Ποτάμι της Αιθιοπίας - 10. ... Στόουν: Αμερικανίδα σαρ - Φαινόμενο των πόλων της Γης.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Εξώκλησι του χωριού μας, που απέχει λίγα λεπτά από την πανωχώρα (2 λέξεις) - 2. Είναι και η σοκολατίνα - Γένος βατράκων - 3. Μαθηματικά οι αριθμοί και τα σχήματα - Προσφώνηση κληρικών - 4. Ο αριθμός των Εστιάδων - Δύσκολα το ήθεε ο αντιρρησίας - Αγαπά... ήατινικά - 5. Ανώτατο σημείο (Ξεν.) - ... άουτ: η ανταπεργία - Περιέχονται... στο μενού - 6. Αρχικά οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης - Καρλ...: ζωγράφος (1812-1865) - 7. Φορούν και οι καθόγεροι - Ποιή σημαντικός... σκοπός - 8. Ένας... Λουδοβίκος - Γνωστό... των γενεών - 9. Μουσική σύνθεση για πληκτροφόρα όργανα - Χέλημου...: ο πρώτος καγκελάριος της ενοποιημένης Γερμανίας (1930-2017) - 10. Κοιλάδα νότια της Ιερουσαλήμ - Ήταν Πρόεδρος των Η.Π.Α. από το 2009 ως το 2017 - 11. Γράμμα του αρχαίου ελληνικού αλφαβήτου - Μια πλευρά στο ζάρι.

Το σταυρόλεξο αυτό το έφτιαξα ειδικά για τη «Φωνή της Καστανιανής» και το χαρίζω σε όλες τις Καστανιανίσσες και όλους τους Καστανιανίτες.

Ευχαριστώ την ανιψιά μου Βίκυ, κόρη του αδελφού μου Κώστα, που το επεξεργάστηκε τεχνικά.

Μιγάλης Στούκας
Απρίλιος, 2025

Ξ	Α	Υ	Ε	Ξ	■	Ν	Ο	Δ	Α	Ξ
Ο	Ω	Ο	■	Ο	Υ	Ε	Μ	Ε	Ν	Α
Ξ	Α	Κ	Α	Δ	Α	■	Α	Ι	Α	Ν
Α	Π	■	Μ	Ε	Ρ	Κ	■	Α	Ρ	Η
■	Μ	Α	Ξ	Ι	■	Ο	Ι	Π	■	Μ
Ι	Ο	Ι	Α	■	Α	Υ	Α	■	Α	Ξ
Π	■	Α	Χ	Α	Ι	■	Ν	Α	Ι	Ο
Μ	Α	Κ	■	Ζ	Ο	Κ	■	Ι	Ξ	Ι
Α	Υ	Ο	Β	Α	■	Ι	Ι	Ν	Α	Ι
Ξ	Η	Ι	Ρ	Ε	Υ	Ξ	Ο	Π	Α	Υ

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ Α.Ε.Ι. 2024

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ του ΣΤΑΥΡΟΥ εισήχθη στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στο Συγχαρητήρια.

ΞΕΧΑΣΜΕΝΕΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΙΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ (Κ-Μ)

Συνεχίζω, παρά το πλήθος των άλλων ενασχολήσεών μου, αυτό που ξεκίνησα πριν μερικούς μήνες. Ένα υποτυπώδες «Λεξικό» παλαιών καστανιανιτικών και γενικότερα πωγωνήσιων λέξεων. Ελπίζω, αν όλα πάνε καλά, στα επόμενα τρία φύλλα της εφημερίδας, αυτό να ολοκληρωθεί και να γίνει, με τις απαραίτητες προσθήκες και διορθώσεις, ένα μικρό βιβλίο που θα δοθεί σε όλες και σε όλους. Εννοείται ότι όλο αυτό γίνεται από την πλευρά μου χωρίς οικονομικά ανταλλάγματα και ότι τα πνευματικά δικαιώματά μου, τα παραχωρώ στην Αδελφότητα του χωριού, μην έχοντας καμία περαιτέρω απαίτηση, οικονομική ή άλλη, ακόμα κι αν το βιβλίο διατεθεί στο εμπόριο. Από την πλευρά μου, θα φροντίσω ένα αντίτυπό του να κοσμήσει τη Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Αθηνών. Τα γράμματα Κ, Λ, Μ είναι πλούσια σε λήμματα (ιδιαίτερα τα Κ και Μ), οπότε, θα παραλειφθούν σκόπιμα κάποιες λέξεις ευρύτερα γνωστές που δεν ανήκουν μόνο στον πυρήνα του καστανιανιτικού - πωγωνήσιου γλωσσικού ιδιώματος.

κάβια = ο βλαστός και φύλλο του κρεμμυδιού, που είναι κούφιο < λατιν. cavus = κούφιος, κοίλος (Π)

καβουρμάς = είδος φαγητού με γιαχνιστά εντόσθια < τουρκ. Kanurma = γιαχνιστό κρέας < τουρκ. Kanurmak, αόριστος του ρήματος kanurdım = καβουρδίζω. (Π) (Σε παλαιότερα πανηγύρια που θυμάμαι, από τα τέλη της δεκαετίας του '70 ως περίπου τα μέσα της δεκαετίας του '90 ο καβουρμάς ήταν ένα από τα φαγητά που σερβίρονταν).

καίπι, κυρ. στη φράση γίνομαι καίπι = εξαφανίζομαι. καίπι < τουρκ. και αραβ. kayip = χαμένος, εξαφανισμένος (Π) + (Σ).

καϊτέρω = αναμένω, καρτερώ < αρχ. καρτερέω-καρτερώ. Παράγωγα του ρήματος οι λέξεις καϊτέρωμα = προσδοκία και καϊτέρι = ενέδρα, παραμόνεμα (Π)

κάψωμα = αίσθημα μεγάλης θερμότητας < καψώνω = ζεσταίνομαι υπερβολικά, κυρ. λόγω καύσωνα. Πρόκειται για παράγωγα του <

αρχ. καίω (Π.) [Το συνθετικό καψο-, χρησιμοποιείται ως προτακτικό με σημασία: κακόμοιρος, δύστυχος, π.χ. καψοπαίδι και ως α' συνθετικό ρημάτων με την έννοια: λίγο, ελάχιστο π.χ. καψοτρώω = υποσιτίζομαι, δεν τρώω όσο φραγητό πρέπει (Π).]

καλαί = ο κασσίτερος < τουρκ. kalay, με την ίδια σημασία

καλαντζής = ο γανωτής < τουρκ. calayci (Π)

καλβούτσι και **καλυμπούτσι** = παιδικό κατασκευάσμα με μικρές πέτρες σαν μικρό κτίσμα και κατ' επέκταση κτίσμα που μοιάζει με καλυμπούτσι < καλύβα, δωρικός τύπος του αρχ. ουσ. καλύβη (Π)

καλιγώνω = πεταλώνω < μεσν. καλ(λι)γώνω (ΧΑΝΓ)

τον ψύλλο: λέγεται για άτομο πονηρό και επιτήδειο

Το σύμβολο ~ ονομάζεται τιλντα (κυματοειδής παύλα), < γαλλ. tilde. Ωστόσο, η λέξη «εξικίνησε» από την αρχ. ελληνική τίτλος, όπως εντόπισε ο κύριος Χαραλαμπίδης με τη βοήθειά μου και επέστρεψε τη γλώσσα μας ως τιλντα! Υπάρχει πάντως αριστερά στα πληκτρολόγια και χρησιμοποιείται για να αποφυγούμε την επανάληψη μιας λέξης (εδώ, της λ. καλιγώνω) ή μέρους της

καλούδια = δώρα, πολύ ωραία πράγματα < καλός + ούδι (ΗΓ)

καλύβα = μικρή στεγασμένη κατασκευή από πρόχειρα υλικά < αρχ. καλύβη, βλ. και λ. καλβούτσι (ΧΑΝΓ)

καλύβι = μικρή καλύβα

καπίστρι = λουρί που μπαίνει στον λαιμό υποζυγίου για να ελέγχεται από τον αναβάτη του < μεσν. καπίστρι(v) (ΧΑΝΓ) + (ΗΓ)

καραούλι = σκοπιά, παρατηρητήριο < τουρκ. karavul (ΧΑΝΓ) + (Σ)

καρβέλι = στρογγυλό ψωμί < μεσν. καρβέλι(v) (ΧΑΝΓ)

καρδαμώνω = δυναμώνω, αναρρώνω < καρδάμωμα = δύναμωμα, ανάρρωμα (Π)

καρδάρι = ξύλινο δοχείο για το άρμεγμα του γάλατος < μεσν. καρδάριον (Π)

καρκαλάω, κυρ. στη φρ. δεν καρκαλάει τίποτα = δεν υπάρχει τίποτα. Κυριολεκτικά, καρκαλάμα είναι η φωνή της κότας (συνδυασμός του ήχου καρ+λαλάω).

κάρκαλος, ονομαζόταν στα χωριά μας ο κοκίτης, καθώς τα μικρά παιδιά που έπασχαν από αυτόν έβηχαν σαν να καρκαλίζουν. Δυστυχώς, τη δεκαετία του 1930 πέθαναν στην Καστανιανή έξι (;) παιδιά από κοκίτη... Ανάμεσά τους κι ένας αδελφός της μητέρας μου, ο Χρήστος, ένας θεός που δεν γνώρισα ποτέ... Η σχετική πληροφόρηση για τα θύματα του κοκίτη προέρχεται από τη μη-

τέρα μου Βασιλική Στούκα, κόρη του Κωνσταντίνου και της Αθηνάς Μάνου

καρυά και **καργιά** = η καρυδιά < αρχ. καρυά (Π). (Υπάρχει τοποθεσία Καρυές στο χωριό, κοντά στην εκκλησία Αγία Κυριακή, όπου ως τα τέλη της δεκαετίας του '70, ίσως και λίγο αργότερα γίνονταν ποδοσφαιρικοί αγώνες).

κασαίζω = τρίβω, ξύνω < τουρκ. kashagi = ξύστρα (Π)

κασίδα = το πέσιμο των μαλλιών της κεφαλής του ανθρώπου από αλωπεκία και συνεκδ. η αλωπεκία < μεσν. κασίδα (ΧΑΝΓ). [Το όρος Κασιδιάρης που βρίσκεται απέναντι από το χωριό μας και έχει υψόμετρο 1.329 μέτρα (κορυφή Καραβαμιά) οφείλει το όνομά του στο ότι οι κορυφές του δεν έχουν βλάστηση. Όρος Κασιδιάρης ή Ναρθάκιον υπάρχει και στον νομό Λαρίσης (υψόμετρο 1.011 μ.).]

κασάισμα, κυρ. στη (μτφ.) σημασία του καταβροχθίζω, σπαταλώ (ιδιαίτερα, χρηματικά ποσά)

κασόπιτα = είδος, πρόχειρης, πίτας από χυλό (κουρκούτι) < σλαβ. kasha = χυλός + πίτα. Καθώς η κασόπιτα περιέχει προαιρετικά τυρί (φέτα ή κασέρι), η ετυμολογία του πρώτου συνθετικού από το βλάχικο κάσιου = τυρί κασέρι (Ε. Μπόγκας) είναι λαθεμένη (ΧΑΝΓ) + (Π)

κασκαρίκα = αθώα φάρσα για αστείσιμό < ιταλ. cascara = πέφτω, σύμφωνα με τον σπουδαίο γλωσσολόγο Νικόλαο Ανδριώτη (1906-1976), γεννημένο στην Ίμβρο η οποία μαζί με την Τένεδο και τις Λαγούσες Νήσους είναι τα μόνο νησιά που έχουν παραχωρηθεί, ονομαστικά, στην Τουρκία με την Συνθήκη της Λωζάνης (1923) (Π)

καστραβέτσι = αγγούρι < αλβαν. kastravec < σερβικό krastavetsi, με την ίδια σημασία (Π) + (ΗΓ)

καταής = χάμω, στο έδαφος. Επιρρημα που ετυμολογείται από το καταγής < αρχ. φρ., κατά γης (Π) + (ΗΓ)

κατσαμάκι = ακκισμός, νάζι < τουρκ. katshamak = υπεκφυγή νάζι (Π)

κατσούλα = κουκούλα < μεσν. κασούλα < λατιν. casula = σπιτάκι. Η λέξη απαντά με την ίδια σημασία και παράμοια γραφή, σε όλες τις βαλκανικές γλώσσες (Π) + (ΗΓ)

κατσουλώνω = καλύπτω, σκεπάζω

κατσούπι = ασκί, δερμάτινο δοχείο για μεταφορά νερού ή κρασιού < αλβαν. cachup, με την ίδια σημασία (Π) + (ΗΓ)

κεφαλόβρυσσο = πηγή με άφθονο νερό < κεφάλι + βρύση. Η λέξη έχει ευρεία χρήση και ως τοπωνύμιο πανελλα-

δικά (Π)

κλαπακίζω = λέω πολλά και συνήθως ανόητα λόγια

κλαπάκισμα = ακατάσχετη φλυαρία

κλάρα = μεγάλο κλαδί

κλαρίνο = πνευστό μουσικό όργανο, το βασικότερο στην ηπειρωτική μουσική < ιταλ. clarino (Π). Η λ. στα ιταλικά εμφανίζεται για πρώτη φορά το 1647 (Λεξικό LO ZINGARELLI)

κλειδωνιά = κλειδαριά

κλίτσιος = γάντζος // η κυρτή άκρη ραβδιού < σλαβ. klišts = αγκίστρι, γάντζος (Π) + (ΗΓ)

κλιτσιωμα = καμπουρίασμα < κλιτσιώνω = καμπουριάζω (Π)

κλωσσαριά = κότα που κλωσσάει

κοκκάρι = μικρό κρεμμύδι για φύτεμα < μεσν. κοκκάριον (ΗΓ)

κολάι = ευκολία, άνεση < τουρκ. Koday (με την ίδια σημασία)

κονάκι = είδος σαύρας χωρίς πόδια < ακονάκι, καθώς το σχήμα του κεφαλιού του μοιάζει με ακόνι. Εσφαλμένα, το κονάκι θεωρείται φίδι. Η λ. υπάρχει στην ηλεκτρονική έκδοση του ΧΑΝΓ, ενώ η ετυμολογία της, στο ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ και είναι άσχετη με τη λ. κονάκι = κατοικία, κατάλυμα < τουρκ. konak

κόσα = μεγάλο δρεπάνι με μακρύ κοντάρι για το κόψιμο των χορταριών < σλαβ. kosa (Π) + (ΗΓ) + (Σ)

κό(τ)συφας = είδος ωδικού πτηνού < αρχ. κόσσυφος

κότα = κατοικίδιο πτηνό < μγν. κόττος (ΧΑΝΓ)

κοτάω = τολμώ, έχω το θάρρος να κάνω κάτι < μεσν. κοτάω. Η λέξη χρησιμοποιείται συνήθως με άρνηση: π.χ. δεν κοτάω να πάω εκεί (ΧΑΝΓ)

κοτρόνα και **κοτρώνα** = μεγάλη ακατέργαστη πέτρα (ΧΑΝΓ)

κουκούδι = κρούστα πληγής ή ερεθισμένου εξανθήματος από ξεραμένο αίμα < μεσν. κουκούδι < κουκούδιον < υποκορ. του αρχ. κόκκος (Π)

κούλα = οχυρωμένο σπίτι ή πύργος όπου υπήρχαν και αποθήκες τροφίμων < τουρκ. kule = πύργος (Σ) + (Π)

κουμαριά = φυτό με κόκκινους καρπούς

κουμάσι = φαύλος άνθρωπος < μεσν. κουμάσι(v) (ΧΑΝΓ)

κουμπλο = κορόμφλο < κρούμπλο < κορόμφλο < κερνόμυλον (Π) + (ΗΓ)

κουμπλιά = κορομφλιά

κουρί = δάσος που όμως είναι ιδιοκτησία κάποιου και όχι δημόσια, λέξη τουρκικής προέλευσης (Σ)

κουρκούτι = χυλός < μεσν. κουρκούτι(v) (ΧΑΝΓ) + (ΗΓ)

κούτσικος = πολύ μικρός (Σ)

κουτσουπιά = το δέντρο κερωνία η ελλαβος (Π) + (ΗΓ)

κούτσουρο = κομμάτι κορμού δέντρου χωρίς κλαδιά // βλάκας, ανόητος (μτφ) < μεσν. κούτσουρον (ΧΑΝΓ)

κοφτός = φαγητό με κρέας και πλιγούρι που σερβίρεται στα πανηγύρια. Πασίγνωστο σε όλους και όλες φαγητό (Π)

κρανιά = δέντρο με σκληρό ξύλο < μεσν. κρανέα (ΗΓ). Από ξύλο κρανιάς φτιάχνονταν συνήθως οι σάρισες των αρχαίων Μακεδόνων στρατιωτών.

κρένω = μιλάω, λέω < αρχ. κρίνω = αποκρίνομαι

κρίπουνας και **κριπούνη** = είδος βελανιδιάς με πλατιά φύλλα // (μτφ.) βραδύνοος, χοντροκέφαλος

κριτσανίδα = ξεροψημένη τραγανή πέτσα κρέατος ή άλλου φαγώσιμου (Π) + (ΗΓ)

κριτσανιστός = ξεροψημένος, τραγανός

κρόθα = κόρα του ψωμιού < αλβ. krodhe < σλαβ. kora = κόρα (Π)

κυπρί = μικρό ορειχάλκινο κουδούνι που κρεμούσαν στον λαιμό των ζώων < κύπρος < Κύπρος, απ' όπου προερχόταν ο ορειχάλκος

λαένη = λαγήνη < λαγήνη < λαγίνιον < λαγύνιον, υποκορ. του αρχ. λάγυνος = πιθάρι

λαούτο = έγχορδο μουσικό όργανο, από τα βασικά μιας ηπειρωτικής κομπανίας < βενετ. lauto (ΧΑΝΓ)

λάκκα = μεγάλη κοιλάδα ανάμεσα σε ορεινούς όγκους ή μέρος χαμηλότερο από τα γύρω του, όπως η Λάκκα Πωγωνίου όπου βρίσκεται και το χωριό μας. < λάκκος. Προσοχή στη γραφή! Η λάκκα = βερνίκι για επίχριση επίπλων, δεν έχει καμία σχέση με τη λάκκα! (Π) + (ΗΓ)

λαλάω = παίζω μουσικό όργανο < αρχ. λαλέω-λαλώ

λάλος = θεός, μπάρμπα < αλβ. lalë (Π)

λατσαριέμαι = σπαρταράω, σφαδιάζω (Π)

λεφτοκαριά = φουντουκιά < μεσν. λεπτοκαριά (ΧΑΝΓ)

λεφτόκαρο = φουντούκι < μεσν. λεπτοκάρουον (ΧΑΝΓ)

λιαγκουρίζω = λαμπυρίζω στο σκοτάδι (Π)

λιάσα = εξωτερική πόρτα σπιτιού (Συνέχεια στη σελίδα 4)

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ
Έλλη 5
Τ.Κ. 185 46 ΠΕΙΡΑΙΑΣ

•

Ιδιοκτήτης
ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ

•

Εκδότης:
ΜΕΞΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
Πρόεδρος Δ.Σ.
Σπερχειού 28 - Περιστέρι
Τηλ.: 210 57 29 824

•

Συντάσσεται από ομάδα Καστανιανιτών

•

Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο:
ΜΕΞΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
Πρόεδρος Αδελφότητας

•

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

•

E-mail:
kostmex@yahoo.com

ΕΥΟΥΣΗΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΥΡΛΗΣ Μ.Ε.Π.Ε.

ΕΜΠΟΡΙΟ & ΤΡΟΦΟΔΟΣΙΕΣ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ
Κ.Α.Α. Θ-29 & Ι-30 | τηλ: 210 4832987 | fax: 210 4815758
email: stefkyrlis@gmail.com

Ο Φούρνος ΝΤΟΝΑ
από το 1956
(Δημήτρης & Γιάννης Κων. Ντόνα - Γιάννης & Θανάσης Σταύρ. Ντόνα)
Θηβών 261, Περιστέρι - στάση φούρνου ΝΤΟΝΑ

ΤΖΟΥΡΛΑΚΟΣ news
www.tzourlakos.com
Η Ηπειρωτική Τροσσεκίδα!!

Την εφημερίδα μας μπορείτε να τη διαβάσετε και στην ιστοσελίδα
www.tzourlakos.com

ΞΕΧΑΣΜΕΝΕΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΙΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ (Κ-Μ)

(Συνέχεια στη σελίδα 4)

τιού, φτιαγμένη πρόχειρα, συνήθως από ξύλα < αρβανίτικο Ijashe. Βρήκα την ετυμολογία στο βιβλίο του Ελευθέριου Αλεξάκη, «ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΛΒΑΝΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΗΡΩΔΟΤΟΣ 2022.

λινάδερφα = ετεροθαλή αδελφία (Π)

λίσβας = γκριζογάλο πέτρωμα, ο φλύσχος, που τρίβεται σε μικρά κομματάκια σε κατηγορικούς τόπους (Π) + (ΗΓ)

λόνδα = υπερβολική πείνα < αρχ. λονδός = κυρτωμένος προς τα μπρος

λώβια = δερματική πάθηση, κυρ. η λέπρα // βρομιά, λέρα < αρχ. λώβη=βλάβη

λωβιάζω = λερώνομαι

μαγκλάρας = μεγαλόσωμος και άχαρος άνθρωπος < ίσως ρουμάν. manglar (Π) + (ΗΓ)

μαεριό = μαγειρείο σπιτιού, κουζίνα (Π) + (Σ)

μαϊντανόζι = είδος μαϊντανού με βαρύ άρωμα και μικρά φύλλα κατάλληλο για λαχανόπιτες < τουρκ. maidanoz, αντιδάνειο από το ελλην. μακεδονήσι (Π)

μάκω = γερόντισσα, γιαγιά < σλαβ. maika = μάνα (Π) + (Σ) + (ΗΓ)

μαλεβράσι και **μάλε-βράσε** = αναστάτωση, ανακατωσούρα (Π)

μαλέτσιος = μικροκαμωμένος, κοντός και αδύνατος < σλαβ. maletsi = μικρούλης (Π) + (ΗΓ)

μαλεύω = πασχίζω, φροντίζω (Σ)

μανούσι = άνθος, λουλούδι < μεσν. μανούσιν (Π)

μάνταλο = ξύλο στην κορφή πόρτας που την κρατά ανοιχτή από μέσα < αρχ. μάνδαλος (Π) + (ΗΓ)

μαντζάνα = μελιτζάνα < μεσν. μαντζάνα (Π)

μαραγκιάζω = ζαρώνω, σταφιδιάζω (Π)

μαργιόλα = πονηρή, καταφερτζού (Π)

μαρούτσω = αραχνη (Π)

μασιά(ς) = πυράγρα σε σχήμα μικρού φτυαριού με μακριά σιδερένια λαβή σαν στειλιάρι < τουρκ. masha (Π) + (ΗΓ) + (ΧΑΝΓ)

μασίνα = ξυλόσομπα κατάλληλη και για παρασκευή φαγητού < ιταλ. macchina (ΧΑΝΓ) + (ΗΓ)

μάστακας και **μαστάκι** = ακρίδα < αρχ. μάσταξ = αυτός που μασάει (Π) + (Σ) + (ΗΓ)

ματά - = α' συνθετικό ρηματικών τύπων, που σημαίνει ξανά, πάλι. π.χ. **ματαλέω** = ξαναλέω

ματσαλάω = μασώ, μασουλάω (Π) + (Σ) + (ΗΓ)

ματσι = μικρή γάτα (Π)

μαυλάω = καλώ τα ζώα προσελκύοντάς τα με κραυγές, λέξεις ή επιφωνήματα < αρχ. μαυλίζω = ξεπλανεύω (Π)

μαυράγγελος = δύσθυμος, μελαγχολικός άνθρωπος(Σ)

μελιά = φυλλοβόλο δέντρο που χρησιμοποιείται κυρίως ως διακοσμητικό (Π)

μελικο(υ)κιά = είδος φυλλοβόλου δέντρου με μικρούς μαύρους καρπούς (Σ) + (ΗΓ)

μεσκίνης = ακάθαρτος, βρόμικος < τουρκ. miskin = ελεεινός (Π)

μίσκω = απομένω (Π)

μοιράδι = μερίδιο (Π)

μόκα = μούχλα < σλαβ. mokar = βρεγμένος

μολεύω = μολύνω, μιάνω (Π)

μολεμένος = μολυσμένος. Η λέξη χρησιμοποιείται και υβριστικά.

μολογάω = διηγούμαι, αφηγούμαι (Π) + (Σ)

μολόημα = αφήγηση, αναφορά (Π)

μούζγκος = σουρουππο, μισοσκόταδο < αλβ. muzgu, με την ίδια σημασία (Π)

μουζγκώνει = σουρουπώνει

μούργα = κατακάθι λαδιού ή κρασιού (Π)

μούρσα = ακαλλιέργητο χωράφι ή τόπος < ίσως από το σλαβ. murja = άγονο έδαφος (Κ. Μέρτζιος) (Π) + (Σ)

μουσαβετίκος = επαμφοτερίζων, διαφορούμενος ή αμφιταλαντευόμενος < μεσοβέζικος (Π) + (ΧΑΝΓ)

μουσαφίρης = επισκέπτης < τουρκ. misafir (Π)

μουχαμπέτι = φιλική κουβέντα < τουρκ. muhabbet

μουσίτσα = ύπουλος, υποκριτής < σλαβ. musitsa = μικρή μύγα

μούτα = αποπνικτική, θολή ατμόσφαιρα < σλαβ. muten = θολός, θαμπός (Π)

μουτεύω = μαδώνω, ξεπουπουλιάζω (Π)

μούτι = ακαθαρσία < αλβαν. mut, με την ίδια σημασία (Π)

μουτσάλα = υγρό έδαφος, βάλτος < αλβαν. mocal < σλαβ. motshar, με την ίδια σημασία

μουτσοκλαίω = ψευτοκλαίω (Π)

μπάκακας = βάτραχος (ηχομιμητική λέξη κατά το ΧΑΝΓ)

μπάλιο = γίδι με άσπρο στίγμα στο μέτωπο

μπανταλός = ανόητος, μωρός (Π)

μπαξές = κήπος, περιβόλι < τουρκ. bahce, με την ίδια σημασία

μπάρα = λάκκος γεμάτος νερό, λέξη σλαβικής προέλευσης. Παραδόξως, η λέξη δεν υπάρχει στα ηπειρώτικα λεξικά, αλλά μόνο στο ΥΠΕΡΛΕΞΙΚΟ των εκδόσεων ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΥ.

μπάρτζο = άσπρο γίδι με μαύρες και καφέ ή κίτρινες κηλίδες (Π)

μπάτζος = τυροκόμος (Π). Στο ΧΑΝΓ αναφέρεται η λέξη, με την έννοια «είδος τυριού».

μπέκουλος, -η, -ο = (κυρ. για παιδί) χαρωπός, ιδιαίτερα αγαπητός. Τη λέξη την άκουσα από την μητέρα μου και μου την επιβεβαίωσε και ο φίλος, Πρόεδρος της Κοινότητας Μιχάλης Κολιός.

μπεξής = αγροφύλακας < τουρκ. bekci, με την ίδια σημασία

μπίμτσα = υπόγειο σπιτιού με θολωτό πέτρινο ταβάνι < αλβαν. bimse, με την ίδια σημασία

μπιστόβλιακος = πολύ λαίμαργος (ΗΓ)

μπιτίζω = τελειώνω κάποιο έργο

μπλέτσος = ο γυμνός (Π)

μπλετσώνω = τρώω καλά (Π)

μποζάς = (μψφ.) το ζεστό νερό που δεν μπορεί να το πει κάποιος το καλοκαίρι < τουρκ. boza = υπόγλυκο ποτό από κεχρί (Π)

μπομπότα = ψωμί από καλαμπόκι < ίσως βενετ. bobota (ΧΑΝΓ) + (Π) + (Σ) + (ΗΓ)

μπότης και **μπότη** = πήλινο δοχείο νερού < μεσν. εμπότιον (Π)

μπούζι = (κυρ. για πράγμα) πολύ κρύο, παγωμένο < τουρκ. buz = πάγος

μπουμπουναριά = δυνατή βροντή (Π)

μπούνα = μούρο, συκάμινο < βλάχ. μπούνα

μπουντενα = μεγάλο ξύλινο βαρέλι σε σχήμα κάδου, ανοιχτό στο πάνω μέρος, όπου έβαζαν δημητριακά, τυριά κ.λπ. < ίσως ρουμάν. rutina (Π) + (ΗΓ)

μπούρας = φιλική ή τιμητική προσφώνηση < αλβαν. burre = γενναίος άντρας

μπουρέκι = πίτα < τουρκ. borek = μικρή πίτα (Π)

μπουσουλίγκα = ξυλώδες σφαιρικό εκβλάστημα της δρυός που μοιάζει με σβούρα (Π)

μπούτσερος = ωραίος, όμορφος < αλβαν. bukur = ωραίος

μπούτσικα = παχουλή γυναίκα. Στην περιοχή της Κόνιτσας λέγεται και μπότσιω (Π)

μπουτσουλιάκα = σκορπιός (Π)

μπουχάρι = το μέρος τζακιού που βρίσκεται στο εσωτερικό του και όπου μαζεύεται η στάχτη του (Π)

μπόφκα = κουβέντα η οποία στερείται σοβαρότητας (Σ) + (ΗΓ)

μπροστέλα = ποδιά που καλύπτει το μπροστινό μέρος του σώματος (Π)

μπρουντζώνω = κατσουφιάζω, μορφάζω < βλάχ. μπούτζα = χείλος (Π)

μυρί = στη φρ. ένα μυρί = για μεγάλο, αμέτρητο πλήθος < αρχ. μύριοι = δέκα χιλιάδες

Πηγές - Συντομογραφίες

(ΧΑΝΓ) : Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας, Ηλεκτρονική έκδοση, 2023, δωρεάν διαθέσιμη στο διαδίκτυο. Πρόκειται για τη Β' Έκδοση του Λεξικού, την επιστημονική επιμέλεια του οποίου έχει ο Ομότιμος Καθηγητής Γλωσσολογίας του ΕΚΠΑ και Ακαδημαϊκός κύριος Χριστόφορος Χααραλαμπάκης και μια μικρή συνεισφορά έχω κι εγώ.

(Σ) ΣΠΥΡΟΥ ΣΤΟΥΠΗ, «ΠΩΓΩΝΗΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΒΗΣΣΑΝΙΩΤΙΚΑ», Εκδόσεις «Δωδώνη», 2003
(Π) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, «Η ΛΑΚΚΑ ΠΩΓΩΝΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΨΗΛΟΚΑΤΡΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ», Εκδόσεις «Δωδώνη», 2004
(ΗΓ) Δημήτρης Χ. Λάμπας, «Ηπειρώτικο Γλωσσάρι», Αθήνα, 2018

αρχ. = αρχαίος, -α, -ο

μτγν. = μεταγενέστερος, -α, -ο (από την εποχή των Διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως τον 4ο - 5ο μ.Χ. αι.)

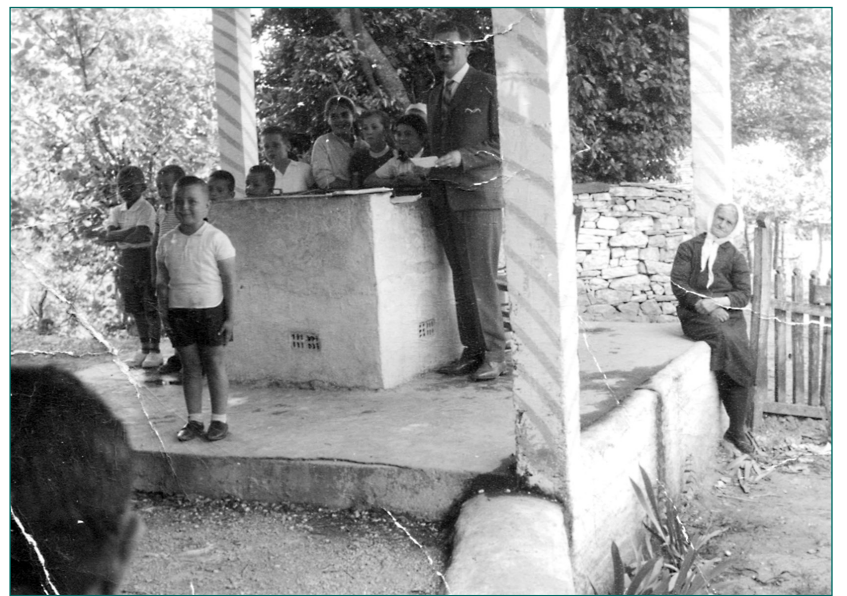
μεσν. = μεσαιωνικός, -ή, -ό

Υπενθυμίζω ότι στη Γλωσσολογία το σύμβολο <, το «μικρότερο από» των Μαθηματικών σημαίνει ότι η λέξη «προέρχεται, παράγεται από...».

Ευχαριστώ θερμά τη φίλη και συνεργάτιδά μου Ζωή για την πληκτρολόγηση του κειμένου.

Μιχάλης Στούκας

Παινές φωτογραφίες

ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

dct.dina

Ταξιαρχών 148 Κορυδαλλός
694 811 2282

ΝΤΙΝΑ ΘΩΜΑ ΔΡΑΓΟΤΙΝΛΗ

■ Αγαπητοί συμπατριώτες μας, για τις εργασίες και για τις αγορές σας προτιμάτε τούς Καστανιανίτες και τους φίλους του χωριού μας.